

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Καί στό ΜΑΘΗΜΑ αυτό συνεχίζουμε τήν έκθεση τής υπόθεσεως έργων μέ τό φαινόμενο ΙΨΕΝΙΚΟ ΤΡΙΓΩΝΟ.

Στό έργο «**Η ΜΝΗΣΤΗ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥ**» τοῦ Νικολαΐ Ρίμσκι-Κορσάκοφ.

Ἡ υπόθεση τής ὄπερας διαδραματίζεται στήν Ἀλεξαντρόφσκαγια, μία πόλη κοντά στήν Μόσχα κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1572.

1η Πράξη · Ἡ Γιορτή

Μιά αἴθουσα στό ἀνάκτορο τοῦ Γκριαζνόϊ.

Ὁ ἰσχυρός καί σκληρός Γκριαζνόϊ, σωματοφύλακας τοῦ τσάρου, ἔχει ὀργανώσει μεγάλη γιορτή στό παλάτι του. Εἶναι ἀποφασισμένος νά κάνει δική του τήν Μάρφα, ἔφηβη κόρη τοῦ ἔμπορου Σομπάκιν, μέ τήν ὁποία εἶναι ἐρωτευμένος, παρ' ὅτι γνωρίζει ὅτι εἶναι λογοδοσμένη στόν νεαρό ἀριστοκράτη Ἰβάν Λίκοφ. Φτάνει ὁ Σκουράτοφ, σωματοφύλακας καί αὐτός, συνοδευόμενος ἀπό τόν Λίκοφ, πού ἔλειπε σέ ταξίδι. Ἀνάμεσα στούς καλεσμένους εἶναι ἐπίσης ὁ Μπομέλιους, προσωπικός γιατρός τοῦ τσάρου. Φυσικά, παρευρίσκεται ἐπίσης πλῆθος σωματοφύλακων, πού ζητᾶ ἀπό τόν Γκριαζνόϊ νά βάλει τούς τραγουδιστές τοῦ ἰδιωτικοῦ του παρεκκλησίου νά τραγουδήσουν ἕναν ὕμνο στόν τσάρο. Ὅλοι μαζί ἀνανεώνουν τόν ὄρκο πίστες στόν Ἰβάν Δ' τόν Τρομερό. Ὁ Σκουράτοφ καλεῖ τήν βαφτισιμιά του Λιουμπάσα, γνωστή γιά τήν ὁμορφιά καί τήν ὠραία φωνή της. Ἡ Λιουμπάσα εἶναι ἐρωμένη τοῦ Γκριαζνόϊ, ὅμως φοβᾶται πώς ὁ ἀγαπημένος της δέν τήν ἀγαπᾶ πιά. Σιγά - σιγά οἱ σωματοφύλακες φεύγουν. Διακριτικά, ὁ Γκριαζνόϊ κρατᾶ πίσω τόν Μπομέλιους καί ἡ Λιουμπάσα, πού εἶδε τήν κίνηση, κρύβεται πίσω ἀπό ἕνα κεντητό παραπέτασμα. Μέ τό πρόσχημα ἑνός φίλου του, πού πεθαίνει ἀπό ἔρωτα γιά μία ἀκαρδη γυναῖκα, ὁ Γκριαζνόϊ ζητᾶ ἀπό τόν γιατρό ἕνα ἐλιξίριο τοῦ ἔρωτα, πού θά μεταβάλει τά αἰσθήματα τής ὑποτιθέμενης γυναίκας. Ἡ Λιουμπάσα βλέπει τούς φόβους της νά ἐπιβεβαιώνονται. Ὁ Μπομέλιους φεύγει καί ἡ ὁμορφη γυναῖκα ἀποφασίζει νά κατακτήσει ἐκ νέου τόν ἀγαπημένο

της. Ἐκεῖνος ὁμως τὴν ἀποκρούει. Χτυπᾷ τὸ κουδούνι: σημάδι πὼς ὁ τσάρος καλεῖ τον Γκριαζνόϊ. Μόνη, ἡ Λιουμπάσα ἀποφασίζει νὰ ἀνακαλύψει τὴν ἀντίζηλό της καὶ νὰ ἐκδικηθεῖ.

2η Πράξη · Τὸ ἐλιξίριο τοῦ ἔρωτα

Ἡλιοβασίλεμα. Μιά πλατεῖα μπροστά στό σπίτι τοῦ ἔμπορου Σομπάκιν, πού βρίσκεται κοντά στήν κατοικία τοῦ Μπομέλιους ἀλλά καί στό ἀνάκτορο τοῦ πρίγκιπα Γκβόστεφ – Ροστόφσκι.

Πολῖτες πού ἐπιστρέφουν ἀπό τόν Ἑσπερινό συναντῶνται μέ σωματοφύλακες πού κατευθύνονται πρὸς τὸ παλάτι τοῦ πρίγκιπα. Φοβισμένος, ὁ κόσμος τραγουδᾷ γιὰ τοὺς γάμους τοῦ τσάρου, πού μέσα στό ἐπόμενο διάστημα θά ἐπιλέξει νέα σύζυγο. Μαζί τους ἐπιστρέφει καί ἡ ἐρωτευμένη Μάρφα. Μιλᾷ στήν φίλη της γιὰ τόν Λίκοφ καί ἐξηγεῖ πὼς εἶναι πλασμένοι ὁ ἓνας γιὰ τόν ἄλλον. Ἐκείνη τὴν στιγμή περνᾷ πλαίί στίς δύο κοπέλες ἓνας ἐπιβλητικός ἔφιππος ἄνδρας, πού κοιτᾷ ἔντονα τὴν Μάρφα. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ τσάρος Ἰβάν Δ'. Οἱ νέες δέν τὸν γνωρίζουν ἀλλά τὸ βλέμμα του τίς τρομοκρατεῖ. Φτάνει ὁ πατέρας τῆς Μάρφα μαζί μέ τόν Λίκοφ καί καλοῦν τίς κοπέλες νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν στόν κήπο τοῦ σπιτιοῦ.

Φτάνει ἡ Λιουμπάσα. Ἀναγνωρίζει στό πρόσωπο τῆς Μάρφα τὴν ἀντίζηλό της καί ὀρκίζεται νὰ τὴν σκοτώσει. Κτυπᾷ τὴν πόρτα τοῦ Μπομέλιους καί ζητᾷ μέ τὴν σειρά της ἓνα φίλτρο πού θά κάνει τὴν κόρη νὰ χάσει σταδιακά τὴν ὀμορφιά της. Ὁ γιατρός δέν ἔχει ἀντίρρηση νὰ τῆς τὸ ἐτοιμάσει, ὁμως ὡς ἀμοιβή ἀρνεῖται τὸν χρυσὸ καί τὰ κοσμήματα πού τοῦ προσφέρει ἡ Λιουμπάσα: ἀντ' αὐτῶν ζητᾷ τὴν ἴδια τὴν γυναῖκα. Ἀηδιασμένη, ἀρχικά ἡ Λιουμπάσα τὸν ἀποκρούει. Ὅμως ἀκούγοντας τίς γιορταστικές, γαμήλιες μουσικὲς ἀπὸ τὴν κατοικία τοῦ Σομπάκιν, δέχεται. Οἱ σωματοφύλακες ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ ἀνάκτορο τοῦ πρίγκιπα καί σπεύρουν παντοῦ τὸν τρόμο.

3η Πράξη · Τὰ ἀρραβωνιάσματα

Μία μεγάλη αἴθουσα στό σπίτι τοῦ Σομπάκιν.

Ὁ ἔμπορος ἐξηγεῖ στόν Λίκοφ ὅτι ὁ γάμος του μέ τὴν Μάρφα θά πρέπει νὰ ἀναβληθεῖ γιὰ λίγο καιρό, διότι ὁ τσάρος περιέλαβε τὴν κόρη του στόν κατάλογο μέ τίς ὑποψήφιες συζύγους του. Ἐμφανίζεται ὁ Γκριαζνόϊ, πού δέν γνωρίζει τὴν ἐξέλιξη καί ζητᾷ ἀπὸ τόν Λίκοφ νὰ τὸν προσκαλέσει στό γάμο του: μάλιστα, προσφέρει καί τὸ σχετικὸ γαμήλιο δῶρο. Ὁ Λίκοφ εἶναι ἀνήσυχος. Φτάνει μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τὸ παλάτι, πού ἀφηγεῖται τίς συζητήσεις τοῦ τσάρου μέ τίς ὑποψήφιες νύφες. Ἐπισημαίνει ὅτι ὁ Ἰβάν Δ', ἔδειξε ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Μάρφα ἀλλά ἀκόμα μεγαλύτερο γιὰ τὴν φίλη της. Ὁ Λίκοφ παίρνει καί πάλι θάρρος. Ἡ Μάρφα καί ἡ φίλη της ἐπιστρέφουν, περιμένοντας τὴν ἀπόφαση τοῦ τσάρου. Ὁ Γκριαζνόϊ προσφέρει στήν Μάρφα μιὰ κούπα ποτό, στό ὁποῖο ἔχει προσθέσει τὸ ἐλιξίριο τοῦ Μπομέλιους. Τῆς ζητᾷ νὰ τὴν πιεῖ μονομιᾶς, ὅπως ἐπιβάλλει ἡ παράδοση. Πάνω στήν ὥρα φτάνει ὁ Σκουράτοφ μεταφέροντας τὴν ἀπόφαση τοῦ τσάρου: νέα σύζυγός του θά εἶναι ἡ Μάρφα. Ὅλοι πέφτουν στὰ γόνατα.

4η Πράξη · Ἡ νύφη

Μία αἴθουσα στό ἀνάκτορο τοῦ Ἰβαν Δ' τοῦ Τρομεροῦ.

Ὁ Σομπάκιν, πού λόγω τῶν περιστάσεων ἀνυψώθηκε σέ ἀριστοκράτη, θρηνεῖ γιά τήν κατάσταση τῆς υἱείας τῆς κόρης του, πού ἀρρώστησε τήν παραμονή τῶν γάμων της μέ τόν τσάρο. Φτάνει ἕνα μήνυμα ἀπό τόν τσάρο γιά τήν μέλλουσα σύζυγό του, τήν ἴδια στιγμή πού ἐμφανίζεται καί ὁ Γκριαζνόϊ μέ σκοπό νά ἐξηγήσει στήν Μάρφα σέ τί ὀφείλεται ἡ κακή της κατάσταση. Ἀντικρίζοντάς την μένει καί ὁ ἴδιος κατάπληκτος μέ τήν χλωμή καί ἀδύναμη ὄψη της. Ἐξηγεῖ λοιπόν στήν γυναῖκα ὅτι ὑπό τήν πίεση φοβερῶν βασανιστηρίων ὁ Λίκοφ ὁμολόγησε πώς ἐπεχείρησε νά τήν δηλητηριάσει, ρίχνοντας φάρμακο στό ποτό της. Εὐλόγα, ὁ τσάρος διέταξε νά θανατωθεῖ καί ὁ ἴδιος ὁ Γκριαζνόϊ ἐκτέλεσε τήν ἐπιθυμία του. Ἡ Μάρφα λιποθυμᾷ. Ὅταν συνέρχεται δέν ἀναγνωρίζει πλέον τόν Γκριαζνόϊ καί πιστεύει ὅτι βλέπει μπροστά της τόν Λίκοφ. Ἐχει χάσει τά λογικά της, γεγονός πού ὀδηγεῖ τόν Γκριαζνόϊ στήν ἀπόγνωση. Γεμάτος τύψεις ἀρχίζει νά ὁμολογεῖ ὅσα ἔπραξε: πώς συκοφάντησε τόν Λίκοφ στόν τσάρο ἀλλά καί πώς ἐξαπατήθηκε ἀπό τόν Μπομέλιους ὡς πρός τό φίλτρο. Μέσα στήν γενική σύγχυση φτάνει ἡ Λιουμπάσα, πού ἐξηγεῖ πώς δέν ἦταν ὁ Μπομέλιους ἀλλά ἐκείνη πού ἄλλαξε τά φίλτρα. Ἐξαλλος, ὁ Γκριαζνόϊ τήν σκοτώνει καί στήν συνέχεια παραδίδεται στούς σωματοφύλακες, ἕτοιμος νά δεχτεῖ τήν τιμωρία. Ἡ αὐλαία πέφτει μέ τήν θλιβερή εἰκόνα τῆς Μάρφα νά μονολογεῖ.

Στό ἔργο τοῦ Φραντσέσκο Τσιλέα «**АНТРИАНА ЛЕКОУВРЕР**».

Στό φουαγιέ τοῦ θεάτρου τῆς Κομεντί Φρανσαίζ, λίγο πρὶν ἀρχίσει ἡ παράσταση. Ὁ διευθυντής σκηνῆς Μισονέ ἐτοιμάζει τόν θίασο, ὅταν μπαίνουν ὁ πρίγκιπας ντί Μπουγιόν καί ὁ συνοδός του ἀββάς ντί Σαζέιγ. Ὁ πρίγκιπας εἶναι προστάτης μιᾶς ἀπό τίς πρωταγωνίστριες τῆς βραδιᾶς, τῆς δεσποινίδος Ντυκλό. Μπαίνει ἡ ἄλλη πρωταγωνίστρια, ἡ Ἀντριάνα Λεκουβρέρ, λέγοντας ὅτι δέν θέλει νά εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιά θεραπαινίδα τῆς τέχνης της. Ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι εἶναι ἐρωτευμένη μ' ἕναν ἀξιωματοῦχο τοῦ κόμητα τῆς Σαξωνίας. Ὁ ἀξιωματοῦχος αὐτός δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν ἴδιο τόν κόμη, τόν Μαουρίτσιο.

Μέ τόν Μαουρίτσιο εἶναι ἐρωτευμένη καί ἡ γυναῖκα τοῦ πρίγκιπα, ἡ πριγκίπισσα ντί Μπουγιόν. Στό σπίτι τῆς Ντυκλό, ἡ πριγκίπισσα ντί Μπουγιόν περιμένει τόν Μαουρίτσιο. Ὁ κόμης φτάνει καί ἡ πριγκίπισσα τοῦ δηλώνει τόν ἔρωτά της. Ὁ Μαουρίτσιο ἀπαντᾷ μέ ὑπεκφυγές. Φτάνει ὁ πρίγκιπας μέ τόν ἀββά καί ἡ πριγκίπισσα κρύβεται γιά νά μήν ἀποκαλυφθεῖ ἡ παράνομη σχέση της.

Στή βίλα τῶν Μπουγιόν. Ἡ πριγκίπισσα δέχεται τούς καλεσμένους της καί προσπαθεῖ νά ἀναγνωρίσει τήν ἀντίζηλό της. Ὑποψιάζεται ὅτι εἶναι ἡ Ἀντριάνα. Οἱ ὑποψίες της ἐπιβεβαιώνονται ὅταν ἡ Ἀντριάνα λιποθυμᾷ, μόλις μαθαίνει ὅτι ὁ Μαουρίτσιο πληγώθηκε σέ

μονομαχία. Άλλά ό Μαουρίτσιο φτάνει και ή Άντριάνα συνέρχεται. Οί δύο αντίζηλες αναγνωρίζονται. Στο σαλόνι τής Άντριάνας, τή μέρα τής γιορτής της. Η τραγωδός απελπισμένη δηλώνει ότι εγκαταλείπει τό θέατρο. Φτάνουν οί συνάδελφοί της ήθοποιοί μέ δώρα. Δέχεται όμως κι ένα άλλο δώρο. Ένα βελούδινο κουτί μ' ένα μπουκέτο βιολέτες πού τό έστειλε ή πριγκίπισσα, άφοϋ πότισε τίς βιολέτες μέ δηλητήριο. Η Άντριάνα φέρνει τά λουλούδια στό πρόσωπό της και κλαίει. Μπαίνει ό Μαουρίτσιο κι ενώ αποκαλύπτεται ή αλήθεια ή Άντριάνα πεθαίνει, δηλητηριασμένη στην άγκαλιά του αγαπημένου της.

Στήν όπερα του Χαϊντελ «ΣΕΜΕΛΗ».

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Στή Βοιωτία, μπροστά από τό ιερό τής Ήρας, ό Κάδμος, πατέρας τής Σεμέλης, ζητά από τή θεά νά εύλογήσει τούς γάμους τής κόρης του μέ τόν Άθάμαντα. Άν και οί θεοί έννοούν αϋτήν τήν ένωση, ή Σεμέλη καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια νά καθυστερήσει τούς γάμους και κρυφά έκλιπαρεί τόν Δία, έραστή της και σύζυγο τής Ήρας, νά παρέμβει. Πράγματι, ό κεραυνός του Δία σβήνει τήν ιερή φλόγα στον βωμό τής Ήρας και οί ιερείς συμβουλεύουν τούς καλεσμένους νά αποχωρήσουν. Η άδελφή τής Σεμέλης Ίνώ μένει μόνη της μέ τόν Άθάμαντα. Η Ίνώ αποκαλύπτει στον απελπισμένο Άθάμαντα ότι είναι έρωτευμένη μαζί του και προσπαθεί νά τόν παρηγορήσει, αλλά εκείνος αϊφνιδιάζεται. Τήν άμηχανία τους διακόπτει ό Κάδμος, πού έρχεται για νά ανακοινώσει ότι ό Δίας, μέ τή μορφή ενός γιγάντιου άετου, άπήγαγε τή Σεμέλη, ή όποία άκούγεται από μακριά νά απολαμβάνει τήν άπρόσμενη αλλαγή τής μοίρας της, πού χαιρετίζεται από όλους μέ ένθουσιασμό.

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Όργισμένη από τήν άπιστία του συζύγου της, ή Ήρα αναθέτει στην Ίριδα, τήν άγγελιοφόρο της, νά μάθει πού κρύβονται ό Δίας και ή Σεμέλη. Η Ίριδα ανακαλύπτει ότι ό Δίας έχει χτίσει για τήν νέα του έρωμένη ένα περίλαμπρο παλάτι στον Κιθαιρώνα, πού φυλάσσεται από άγρυπνους δράκους. Η Ήρα όρκίζεται νά πάρει έκδίκηση και ζητά τήν άρωγή του Ύπνου προκειμένου νά πραγματοποιήσει τό σχέδιό της. Στο μεταξύ, ή Σεμέλη, τριγυρισμένη από φτερωτούς Έρωτιδείς, λαχταρά νά βρεθεί μέ τόν Δία, ό όποιος έμφανίζεται μπροστά της μέ τή μορφή θνητου και τήν καθησυχάζει, βεβαιώνοντάς την για τήν άγάπη του. Τής ύπενθυμίζει ότι όφείλει νά συμμορφωθεί μέ τήν ανθρώπινη φύση της και νά ξεκουράζεται μετά από κάθε συνέντευξη μαζί του. Η νεαρή γυναίκα τόν διαβεβαιώνει μέ τή σειρά της για τόν έρωτά της, ώστόσο δείχνει δυσαρεστημένη πού δέν έχει ακόμα γίνει και ή ίδια άθάνατη. Ό Δίας αντιλαμβάνεται ότι ή φιλοδοξία τής Σεμέλης ένέχει κινδύνους, γι' αϋτό μετατρέπει τό παλάτι σε ένα έξωτικό μέρος γεμάτο θέλγητρα και έμφανίζει ως διά μαγείας τήν άδελφή της Ίνώ για νά της κάνει συντροφιά. Οί δύο άδελφές ύμνούν τίς χαρές τής μουσικής, μαζί μέ έναν χορό από νύμφες και τούς έραστές τους.

ΠΡΑΞΗ ΤΡΙΤΗ

Ἡ Ἥρα καί ἡ Ἴριδα φτάνουν στή σπηλιά τοῦ Ὑπνου καί διαταράσσουν τήν ἡσυχία του γιά νά ζητήσουν τή βοήθειά του. Ὁ θεός ὑπόσχεται νά ἀποκοιμίσει τούς δράκους καί νά δώσει στήν Ἥρα τή μορφή τῆς ἀδελφῆς τῆς Σεμέλης. Ὡς Ἴνώ, ἡ Ἥρα ἐπισκέπτεται τή Σεμέλη στό παλάτι της. Ἐξυμνώντας την γιά τήν ἀπαράμιλλη ὀμορφιά της, πείθει τή Σεμέλη νά ζητήσει ἀπό τόν Δία νά τῆς φανερωθεῖ μέ τή θεϊκή του φύση, γιατί μόνο ἔτσι θά γίνει θεά καί ἡ ἴδια.

Ποθώντας τή νεαρή γυναῖκα, ὁ Δίας ἐπιστρέφει στό παλάτι. Ἀκολουθώντας τή συμβουλή τῆς Ἥρας, ἡ Σεμέλη ἀρνεῖται νά ἐνδώσει στίς ἐπιθυμίες του. Τότε ἐκεῖνος σπεύδει νά τῆς ὑποσχεθεῖ ὅτι θά πραγματοποιήσει κάθε της εὐχή. Ὄταν μαθαίνει τί εἶναι αὐτό πού ζητᾶ ἡ Σεμέλη, εἶναι πολύ ἀργά γιά νά ἀνακαλέσει τόν ὄρκο του. Τήν πλησιάζει ὡς κεραυνός καί ἡ σφοδρότητα τῆς ἐμφάνισής του τήν ἀπανθρακώνει.

Ἡ Ἴνώ ἐπιστρέφει στή Θήβα μέ τά νέα τοῦ θανάτου τῆς Σεμέλης. Βρίσκει παρηγοριά στήν ἀγκαλιά τοῦ Ἀθάμαντα, πού τήν ἔχει στό μεταξύ ἀναπάντεχα ἐρωτευτεῖ. Ἐμφανίζεται ὁ Δίας καί ἀνακοινώνει ὅτι τό ἀγέννητο παιδί τῆς Σεμέλης σώθηκε: πρόκειται γιά τόν Βάκχο, τόν θεό τοῦ κρασιοῦ καί τῶν ἀπολαύσεων. Τά νέα γίνονται δεκτά μέ ἀνακούφιση καί ἡ αὐλαία πέφτει μέσα σέ κλίμα γενικῆς εὐθυμίας.

Στό ἔργο «**ΟΥΤΕ ΓΑΤΑ, ΟΥΤΕ ΖΗΜΙΑ**» τῶν Ἀλέκου Σακελλάριου καί Χρήστου Γιαννακόπουλου.

Ὁ Λαλάκης Μακρυκώστας εἶναι διευθύνων σύμβουλος σέ μεγάλη ἐταιρεία πού ἔχει καταστήματα σέ ἐπαρχιακές πόλεις. Ἡ γυναῖκα του Πόπη τοῦ εἶναι ἀφοσιωμένη. Ὁ γοητευτικός Νίκος τήν πολιορκεῖ ἀσφυκτικά, ἀλλά ἐκείνη μένει ἀταλάντευτα πιστή στόν σύζυγό της. Κρίνοντας ἀπό τόν ἑαυτό της, πιστεύει ὅτι καί ὁ ἄντρας της τῆς εἶναι πιστός καί ἀφοσιωμένος. Ὅμως, ὅπως πολλοί ἄντρες, ἔτσι καί ὁ Λαλάκης πιστεύει ὅτι ἡ ἠθική καί ἡ συζυγική πιστότητα εἶναι ὑποχρέωση μόνον τῶν γυναικῶν. Δέν δεσμεύει τούς ἄντρες. Αὐτοί εἶναι ἐλεύθεροι νά δρέπουν παράνομους ἐρωτικούς καρπούς. Μέ τήν δικαιολογία τῶν ἐπαγγελματικῶν ταξιδιῶν στήν ἐπαρχία ἀπουσιάζει ἀπό τήν Ἀθήνα, προδίδει τήν ἀγάπη ἀπατώντας τήν γυναῖκα του.

Τό ἔργο ἀρχίζει μέ τόν ἑορτασμό τῶν γενεθλίων τοῦ Λαλάκη καί δίνει τό στίγμα τῆς στάσεώς του ἀπέναντι στό γάμο. Συνεννοεῖται μέ φίλο του καί τοῦ τηλεφωνεῖ δῆθεν ἀπό τήν ἐταιρεία ὅτι πρέπει νά πάει στό κατάστημά τους στήν Καλαμάτα ὅπου ἔχουν σημειωθεῖ διαχειριστικές ἀνωμαλίες. Ὁ Λαλάκης ἔχει κανονίσει μέ τήν φίλη του Λολότα νά κατέβουν στήν Καλαμάτα μέ τήν ταχεῖα. Ἡ γυναῖκα του πληροφορεῖται ἀπό τήν ὑπηρετρία τους Τασία, πού κατά τύχη ἄκουσε τό τηλεφώνημα τοῦ φίλου του ἀπό περίπτερο, τήν ἀλήθεια γιά τό ταξίδι του. Ἀποφασίζει νά τοῦ δώσει ἕνα καλό μάθημα. Προσποιεῖται ὅτι ἐνδίδει στήν ἐρωτική πολιορκία τοῦ Νίκου καί φεύγει μαζί του γιά τήν Καλαμάτα.

Στό χωριό Θυμαριά όπου αναγκάζονται να διανυκτερεύσουν γιατί κατέβηκαν και τους έφυγε τό τραίνο, ο Λαλάκης αντικρύζει τήν γυναίκα του συνοδευόμενη από τόν Νίκο πού τήν παρουσιάζει στόν Σταθμάρχη, παλιό του φίλο, ως γυναίκα του μέ τό όνομα Μαρία. Δέν πιστεύει στά μάτια του. Ό Σταθμάρχης θέλει να προσφέρει κατάλυμα και στά δύο ζευγάρια. Δημιουργούνται κωμικές καταστάσεις. Ό Λαλάκης βλέπει ότι πληρώνεται μέ τό ίδιο νόμισμα, ενώ ή γυναίκα του μένει πιστή, άπλως προσποιείται τήν έρωτευμένη μέ τόν Νίκο. Οι κωμικές καταστάσεις συνεχίζονται και στό σπίτι τους στην Άθήνα, όπου ή Πόπη επιστρέφει πρώτη και ισχυρίζεται ότι δέν άπουσίασε.

Έτσι ο άπιστος σύζυγος συνετίζεται χωρίς καβγάδες. Και μέσα από τήν κωμωδία επισημαίνονται άρνητικά στοιχεία (συζυγική άπιστία, άνεντιμότητα, ύποκρισία, έπιπολαιότητα κ.ά.), πού ύποβαθμίζουν άτομο, οικογένεια και κοινωνία.

Στήν κωμική όπερα του Νίνο Ρότα «ΕΝΑ ΚΑΠΕΛΟ ΑΠΟ ΨΑΘΑ ΙΤΑΛΙΑΣ».

Πρώτη Πράξη

Στό Παρίσι, στην κατοικία του Φαντινάρ, γίνονται οι άπαραίτητες έτοιμασίες για τόν γάμο του μέ τήν Έλενα, κόρη του Νονανκούρ. Τήν ώρα πού εκείνος άπουσιάζει, φτάνει στό σπίτι ο Βεζινέ, κουφός θεϊός της Έλενας μέ τό γαμήλιο δώρο σε ένα μεγάλο κουτί. Μόλις ο Φαντινάρ επιστρέφει, άφηγείται ένα περίεργο περιστατικό πού του συνέβη: τό άλογό του έφαγε τό καπέλο μίας κυρίας, πού ήταν καθ' όδόν προς μία τρυφερή συνάντηση. Τό καπέλό άνήκε στην Άναΐντε, σύζυγο του ζηλιάρη Μπωπερτις. Χωρίς να άποκαλύψει τήν ταυτότητά της, ή γυναίκα φτάνει μέ τόν έραστή της ύπολοχαγό Έμίλιο στό σπίτι του Φαντινάρ, άπαιτώντας ένα ίδιο καπέλο. Άκούγοντας τους καλεσμένους του γάμου να καταφθάνουν, πρώτα ο Νονανκούρ μέ τήν Έλενα και στην συνέχεια οι υπόλοιποι, ή Άναΐντε και ο Έμίλιο τρέχουν να κρυφτούν.

Επιστρέφει μέ άδεια χέρια ο ύπηρέτης Φελίτσε, πού στό μεταξύ είχε βγει άναζητώντας ένα όμοιο καπέλο. Η Άναΐντε ξεσπά σε λυγμούς, δηλώνοντας πως δέν μπορεί να επιστρέψει σπίτι της, διότι τό καπέλο είναι δώρο του ζηλότυπου και βάρβαρου συζύγου της. Όμως ο Φαντινάρ δέν μπορεί να άσχοληθεί μέ τό πρόβλημά της, διότι τόν περιμένουν για τόν γάμο. Η Άναΐντε λιποθυμά και ο Έμίλιο άπειλεί τόν Φαντινάρ μέ μονομαχία, εάν δέν βρει άμέσως τό ίδιο καπέλο.

Έντερμέδιο

Σέ ένα πιλοποιείο. Έχοντας γυρίσει άναρίθμητα καταστήματα, ο Φαντινάρ φτάνει μέ ένα κομμάτι ψάθας του καπέλου γυρεύοντας όμοιο μέ εκείνο πού έφαγε τό άλογό του. Καμία έπιτυχία. Τό τελευταίο καπέλο αυτού του τύπου είχε πωληθεί λίγες ήμέρες νωρίτερα στην βαρόνη του Σαμπινί. Άπεγνωσμένος, ο Φαντινάρ ξεκινά για τήν βίλα της βαρόνης, στό Πασύ.

Τόν ακολουθοῦν ὅλοι του οἱ καλεσμένοι, πιστεύοντας πῶς πηγαίνουν πρὸς τὴν γαμήλια δεξίωση.

Δεύτερη Πράξη

Στὴν κατοικία τῆς βαρόνης τοῦ Σαμπινί ὁ Φαντινάρ μέ τούς καλεσμένους του φτάνει τὴν ὥρα πού γίνονται ἐτοιμασίες γιὰ μία δεξίωση. Ἀντικρίζοντάς τον, οἱ προσκεκλημένοι τῆς βαρόνης νομίζουν πῶς πρόκειται γιὰ τόν περίφημο βιολιστὴ Μινάρντι, πού θά ἦταν ὁ ἐπίτιμος καλεσμένος τῆς βραδιᾶς. Ὁ Φαντινάρ δηλώνει πῶς εἶναι θαυμαστῆς τῆς βαρόνης καί ζητᾶ ὡς ἐνθύμιο ἓνα καπέλο. Στό μεταξύ οἱ καλεσμένοι τοῦ Φαντινάρ θεωροῦν ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν γαμήλια δεξίωση καί περνοῦν στό τραπέζι. Ἡ βαρόνη ἐπιστρέφει μέ ἓνα μαῦρο καπέλο καί θυμᾶται πῶς ἔχει δανείσει τό ψάθινο στὴν βαφτιστιμιὰ της, τὴν δεσποινίδα Μπωπερτυίς. Πάνω στὴν ὥρα, εἰσβάλουν οἱ καλεσμένοι τοῦ Φαντινάρ καί ἡ Ἑλενα πίνει στὴν ὑγεία τοῦ μέλλοντος συζύγου της. Ἐπικρατεῖ ἀναστάτωση καί πανικός. Φτάνει ὁ πραγματικὸς βιολιστὴς, Μινάρντι. Ὁ Φαντινάρ ξέρει πιά ποῦ βρίσκεται τό πολυπόθητο καπέλο καί τό σκάει μέσα στὴν γενική ταραχή, τὴν ὥρα πού ἡ βαρόνη φωνάζει τὴν ἀστυνομία.

Τρίτη Πράξη

Στὴν κατοικία του, ὁ Μπωπερτυίς, πού μάταια ἀναμένει τὴν σύζυγό του ὅλη τὴν ἡμέρα, προσπαθεῖ νά ξεχάσει τὴν ὀργή του. Φτάνει σέ ἀπόλυτη ἀπόγνωση ὁ Φαντινάρ. Ἀποφασισμένος νά πάρει τό καπέλο ἀναστατώνει τό σπίτι καί φέρνει τόν Μπωπερτυίς στὰ ὄρια νευρικής κρίσης. Φτάνει ὁ Νονανκούρ, πού πιστεύει ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ κατοικία τοῦ κακότροπου γαμπροῦ του. Ἐνθαρρύνει καί τούς ὑπόλοιπους καλεσμένους νά μποῦν καί βγάζει τελετουργικά ἓνα λογίδριο. Στὴν συνέχεια, οἱ γυναῖκες ἀποσύρονται πρὸς τό ὑπνοδωμάτιο, παρασύροντας μαζί καί τὴν ντροπαλή Ἑλενα.

Στό μεταξύ ὁ Μπωπερτυίς ζητᾶ ἐξηγήσεις ἀπὸ τόν Φαντινάρ, πού δέν ἔχει βρεῖ τό καπέλο. Ἀκούγοντας τὴν ἱστορία ἀντιλαμβάνεται πῶς ἡ γυναῖκα πού βρίσκεται μέ τόν ἐραστή της στό σπίτι τοῦ Φαντινάρ εἶναι ἡ σύζυγός του. Ἀκούγοντας τίς φωνές ἀπὸ τό ὑπνοδωμάτιο ὁ Μπωπερτυίς ἀνοίγει τὴν πόρτα καί τότε ὅλοι μένουν κατάπληκτοι: ὁ Μπωπερτυίς μέ αὐτὰ πού συμβαίνουν στό σπίτι του, ὁ Φαντινάρ, πού βρίσκει τὴν μέλλουσα γυναῖκα του μισόγυμνη καί οἱ γυναῖκες πού βλέπουν ἓναν ξένον ἄνδρα. Ὁ Φαντινάρ φεύγει τρέχοντας, προκειμένου νά σώσει τὴν Ἀναΐντε ἀπὸ τὴν ὀργή τοῦ συζύγου της. Τόν ἀκολουθεῖ ὅλη ἡ συντροφιά καί φυσικά ὁ ἀπατημένος σύζυγος.

Ἰντερμέδιο

Ἐνῶ οἱ καλεσμένοι τρέχουν πρὸς τό σπίτι τοῦ Φαντινάρ ξεσπᾶ καταιγίδα.

Τέταρτη Πράξη

Φτάνουν όλοι έξω από τό σπίτι τοῦ Φαντινάρ. Ἐξαλλος, ὁ Νονανκούρ διατάζει νά επιστραφούν στούς καλεσμένους τά δῶρα τους, ἐνῶ ἐκείνος ἀποφάσισε νά πάρει τήν κόρη του καί νά φύγει ἀμέσως. Ὡστόσο, ἡ Ἐλενα δέν εἶναι καθόλου ἐνθουσιασμένη μέ τήν τροπή πού πήραν τά πράγματα. Φτάνει καί ὁ ἴδιος ὁ Φαντινάρ, τρομαγμένος, διότι ὁ Μπωπερτιῦς δηλώνει ὅτι θά σκοτώσει τήν γυναῖκα του. Μόλις ὁ Νονανκούρ ἀκούει ὅτι στό σπίτι ὑπάρχει καί ἄλλη γυναῖκα ἐξαγριώνεται. Μέσα στόν πανικό, ὁ κουφός θεῖος Βεζινέ προσπαθεῖ νά διασώσει τό γαμήλιο δῶρο πού εἶχε προσφέρει: ἕνα ψάθινο φλωρεντινό καπέλο! Βλέποντάς το, ὁ Φαντινάρ ἐνθουσιάζεται καί σπεύδει νά ἐνημερώσει στήν Ἀναῖντε. Πάνω στήν ὥρα περνᾶ περιπολία τῆς ἀστυνομίας, πού βλέποντας ὅλο τόν κόσμο μέ τά δέματα, θεωρεῖ ὅτι πρόκειται γιά κλέφτες καί τούς συλλαμβάνει. Βγαίνοντας ὁ Φαντινάρ μέ τήν Ἀναῖντε δέν βλέπουν κανέναν, οὔτε τό καπέλο. Ὁ Ἐμίλιο, πού εἶναι ὑπαξιωματικός βρίσκει ἄκρη μέ τήν ἀστυνομία καί φέρνει τό καπέλο τήν στιγμή πού φτάνει ὁ ὀργισμένος σύζυγος Μπωπερτιῦς. Ἀκολουθεῖ μεγάλη ἀναταραχή, πού ὅμως ἔχει καλό τέλος: ἡ Ἀναῖντε ἀποκτᾶ τό καπέλο, ὁ Νονακούρ συγχωρεῖ τόν γαμπρό του, τό ζευγάρι μπορεῖ νά χαρεῖ τήν εὐτυχία του καί μετά ἀπό τήν ταραχώδη αὐτή ἡμέρα, ὅλοι μποροῦν νά πᾶνε ἡσυχί στά κρεβάτια τους!

Στό ἔργο «ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΟΡΙΖΟΝΤΑ» τοῦ Εὐγένιου Ὁ' Νήλ.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται στήν ὕπαιθρο, σέ μιά φάρμα. Στό ἐπίκεντρο δύο νέοι, ὁ Ρόμπερτ καί ὁ Ἄντριου, ἀδέλφια πού ζοῦν στό ὑποστατικό μέ τούς ἡλικιωμένους γονεῖς τους. Ἀπό τούς ἴδιους γονεῖς, μεγάλωσαν στό ἴδιο περιβάλλον, ἀλλά εἶναι διαφορετικοί οἱ δύο νέοι. Ὁ Ἄντριου ἔχει ζήσει κοντά στόν πατέρα τους στόν καθημερινό μόχθο τῆς φάρμας. Γεροδεμένος καί προσγειωμένος στήν πεζότητα τῆς καθημερινῆς πραγματικότητας. Ὁ Ρόμπερτ εἶναι ἀσθενικός, ἔχει φοιτήσει σέ κολλέγιο, ἀγαπᾶ τά βιβλία καί τήν ποίηση. Δέν εἶναι δεμένος μέ τή γῆ, ἀντιθέτως θέλει νά πετάξει μακριά ἀπό τόν χῶρο ὅπου ζεῖ, νά ταξιδεύσει. Ὀνειρεύεται τήν θάλασσα, τόν κόσμο πού ἀπλώνεται πέρα ἀπό τά βουνά πού ὀριοθετοῦν τόν κόσμο τῶν ἀνθρώπων τῆς φάρμας. Ἐχει ἕναν θεῖο ναυτικό πού θά τόν βοηθήσει νά πραγματοποιήσει τά ὄνειρά του. Κι' αὐτό τό ξάνοιγμα στόν κόσμο, νομίζει, νά διευρύνει τούς πνευματικούς του ὀρίζοντες καί θά συντελέσει στήν ὀρίμανση τῆς προσωπικότητάς του.

Τήν παραμονή ὅμως τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ρόμπερτ ἡ Ρούθ, νέα τῆς διπλανῆς φάρμας, ἀλλάζει τή μοῖρα τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ Ρόμπερτ, πού πίστευε ὅτι ἡ Ρούθ ἀνταποκρινόταν στό αἶσθημα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἄντριου, μαθαίνει ἀπό τήν ἴδια ὅτι ἀγαπᾶ αὐτόν. Ἀποφασίζουν νά παντρευτοῦν καί ὁ Ρόμπερτ ἀνταλλάσσει τά ὄνειρά του μέ τήν ἀπρόσμενη χειροπιαστή εὐτυχία. Ὁ Ἄντριου πληγώνεται ἀλλά δέν μισεῖ οὔτε τήν Ρούθ οὔτε τόν ἀδελφό του. Ἀποφασίζει νά φύγει αὐτός μέ τόν θεῖο ναυτικό γιά νά λησμονήσει ταξιδεύοντας στόν κόσμο. Καί οἱ τρεῖς νέοι ἀποτυγχάνουν. Μετά τόν θάνατο τοῦ πατέρα τους, ὁ Ρόμπερτ ἀποτυγχάνει ὡς γεωργός - ἐπιχειρηματίας. Ἀποτυχία καί ὁ γάμος μέ τή Ρουθ. Τό μωρό τους πεθαίνει. Ἡ

Ρούθ ανακαλύπτει ότι αγαπά περισσότερο τόν Άντριου. Καί ὁ Άντριου ἐπιστρέφει στή φάρμα χωρίς νά ἔχει ἐπιτύχει τούς στόχους του.

Σφραγισμένη μέ τή θεϊκή καταγωγή καί τόν προορισμό τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἡ ὕπαρξή μας νιώθει ἀνικανοποίητη στήν αὐτοεξορία τῆς «φάρμας», τῆς χωρίς πνευματικές διαστάσεις καί προοπτικές ζωῆς. Νιώθει τόν ἴμερο γιά τόν πέρα ἀπό τόν ὀρίζοντα τῶν ἀνθρώπινων κόσμων. Χαρά σ' αὐτούς πού δέν τρέχουν πίσω ἀπό χίμαιρες, ἀλλά διευρύνουν τούς ἐσωτερικούς ὀρίζοντες. Σκάβουν μέσα τους, ἀνακαλύπτουν καί ἀνεγείρουν. Γιατί «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ἡμῶν ἐστί».

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

16 Ἀπριλίου 2024